

De geschiedenis van Biljarten

Over de geschiedenis van Biljart zijn er nogal veel meningen, er gaan zelfs verhalen in het rond dat Cleopatra het spel al beoefende in haar tijd.

Wat wel een feit is dat meerdere landen belangrijk zijn geweest in het bedenken van het spel, zoals Frankrijk, Engeland, Italië en Egypte.

Hoogstwaarschijnlijk is het spel in de 15de eeuw ontstaan in Frankrijk en was het eerst een buitensport.

En om de eenvoudige reden dat het buiten wel eens te koud was om te golven, verhuisde het spel naar binnen op een houten tafel die bekleed werd met een groen laken, waarschijnlijk om de kleur van het gras na te maken. De tafel werd omringd met latten en in plaats van te stoten werden de ballen verschoven met een houten stok.

Het woord biljart is waarschijnlijk afkomstig uit Frankrijk, samengesteld uit de woorden “bille”, wat bal betekent en “art” wat kunst betekent. Over het algemeen wordt wel gedacht dat de Fransen de ontdekkers zijn van het caramboleren (=twee ballen raken). Het schijnt zelfs zo geweest te zijn dat om te spelen het dikke einde van de stok werd gebruikt als schuifvlak. Later werd er met het dikke stokeinde tegen de bal geslagen en weer later werd er gespeeld met het dunne uiteinde van de stok. De laatste ontwikkeling was eigenlijk uit nood gemaakt, want wanneer de bal te dicht bij de rand lag kon je er niet meer bij met de voorkant en moest je de keu omdraaien om de dunne kant te kunnen gebruiken. Lange tijd was het alleen voor mannelijke spelers bedoeld omdat ze bang was dat de dames een scheur in het laken zouden maken!

Carambole biljarten

De biljarttafel bestaat uit een rechthoekig meubel met een groen of blauw laken. Hierop worden drie ballen geplaatst; een rode, een witte en een gele (of een witte met een merkteken). De wedstrijden worden gespeeld tussen twee spelers; één speler speelt met de gele bal en de andere met de witte. Elke speler houdt dezelfde bal tijdens de partij. De bal wordt gestoten met een biljartstok, ook keu genoemd.

De bedoeling is, om de beurt, zoveel mogelijk punten of caramboles te maken. De speler krijgt een punt wanneer hij met zijn speelbal beide andere ballen geraakt heeft. De speler die aan de beurt is mag verder spelen zolang hij zonder onderbreking caramboles maakt. Mist hij, dan is de tegenspeler aan de beurt.

Er bestaan verschillende spelsoorten: vrijspel, bandspel, kader, drieband en artistiek biljart. Alle hebben met elkaar gemeen dat met drie ballen gespeeld wordt, en dat om te scoren de speelbal de te andere ballen moet raken

Materiaal van biljarten

De ballen

De kwaliteit van de ballen is zeer belangrijk in de sport. Oude ballen willen vaak niet meer “lopen”, er zit geen effect meer in.

Vroeger waren de ballen het meeste gemaakt van ivoor. Omdat ivoor heel duur werd gingen ze werken met een kunststofmateriaal. De prijs voor het bewerken van de bal op een nauwkeurige diameter is heel hoog. Als je plotselinge temperatuursveranderingen krijgt komen er gauw barstjes en scheuren in het ivoor.

De diameter van de bal moet zijn tussen 61 en 62 mm terwijl het gewicht mag schommelen tussen 205 en 240 gr. Het gewichtsverschil tussen ballen uit hetzelfde stel moet kleiner zijn dan 1 gr.

Tegenwoordig gebruikt men ballen uit Super Aramith, een materiaal dat het ivoor vervangt in gewicht, klank, kleur en elasticiteit. Ondanks dat is er nog steeds een verschil tussen het spelen met ivoorballen en kunstballen.

Het laken

Het laken heeft meestal de kleur groen of blauw, ook de kleur rood kom je wel tegen.

Een goed laken heeft een minimale remmende werking op de speelballen. Ook interessant hiervan is de ontwikkeling van het snookerbiljart waar de ontwikkeling van het laken heel anders is als met het gewone biljart, het laken van een snookertafel is een beetje een soort badstof. Het is een pluizig laken. Het schijnt zelfs zo te zijn dat de haartjes op het laken in één richting staan zodat er rekening moet worden gehouden met het spelen van snelheid en effect in welke richting je van de tafel stoot. De laatste ontwikkeling hierin is dat de haartjes zo kort mogelijk zijn gemaakt .

De Keu

Keu's worden gemaakt in veel variaties en uitvoeringen. Het gewicht varieert tussen de 400 en 650 gram. Voor het spel libre wordt meestal de wat lichtere keu gebruikt, voor het driebandspeel de wat zwaardere keu.

Het topeind

Bij een keu hoort natuurlijk een goed topeind. Deze zijn in allerlei soorten en maten verkrijgbaar. Hoewel in de snookersport (=biljartsport) de verbinding met een metalen schroef het meest gebruikt wordt, is bij het carambolebiljart de houten schroef steeds populairder geworden, omdat deze namelijk zorgt voor een betere verbinding met het achtereind.

De pomerans

De pomerans, het (blauwe) leertje aan het einde van de keu is een zeer belangrijk onderdeel van de keu. Een goedkope keu met een goede pomerans kan betere resultaten geven dan een dure keu met een slechte pomerans.

Ze zijn in verschillende maten verkrijgbaar in breedte's tussen de 8 en 15 mm, waarbij de hardheid van het gebruikte materiaal ook nog wel eens wil verschillen.